

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1	Visie en uitgangspunten
Hoofdstuk 2	De gemeente als regisseur
Hoofdstuk 3	De jeugd in beeld
Hoofdstuk 4	Indeling van de thema's
Hoofdstuk 5	Hoe verder?

Bijlagen

- Landelijke ontwikkelingen
- Tabellen van de jeugd in beeld
- Begrippenlijst

Inleiding

De gemeente Rijswijk heeft de ambitie om het jeugd- en onderwijsbeleid op een nieuwe manier aan te pakken. Het kind staat voortaan centraal en de verschillende betrokken partijen en instellingen worden uitgedaagd om zodanig samen te werken dat de ontwikkeling van alle kinderen in Rijswijk optimaal wordt bevorderd en ondersteund.

- aanleiding -

De vorige beleidsnota's in de gemeente Rijswijk op het terrein van jeugdbeleid en onderwijsbeleid dateren respectievelijk uit 2000 en 2002.¹ Deze worden nu vervangen door de voorliggende kadernota jeugd- en onderwijsbeleid 2008–2012, waarin de visie, richting en prioriteiten voor de komende vier kalenderjaren worden vastgelegd. Een nadere, concrete, uitwerking volgt in de vorm van werk- of uitvoeringsplannen.

De afgelopen tijd hebben op landelijk niveau veel nieuwe ontwikkelingen plaats gevonden op de beleidsterreinen jeugd en onderwijs. Er is nieuwe wet- en regelgeving tot stand gekomen, zoals bijvoorbeeld de invoering van de Wet op de jeugdzorg, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de motie Van Aartsen-Bos en de Wet op het Onderwijsachterstandenbeleid (zie verder bijlage I).

Daarnaast zijn door de Operatie Jong² impulsen gegeven voor een meer integrale visie op (en aanpak van) het brede jeugdbeleid. De gemeente Rijswijk sluit zich hierbij aan en kiest daarom als centraal uitgangspunt van de kadernota:

“Ontkoker het jeugdbeleid en stel het kind centraal.”

Dit motto impliceert een integrale en interactieve werkwijze, waarbij nadrukkelijk vanuit het perspectief van de jeugd en jongeren gedacht wordt.

- totstandkoming van de kadernota -

In overleg met de schoolbesturen is besloten tot het opstellen van een integraal beleidskader jeugd en onderwijs. De kadernota is het resultaat van een interactief ontwikkelingsproces tussen de gemeente en de samenwerkingspartners op deze terreinen.

Tijdens een participatiebijeenkomst op 22 mei 2007 is een eerste concept van de gemeentelijke visie getoetst aan die van de partners in het jeugd- en onderwijsveld. Deze visie is in de kadernota vertaald in doelstellingen en subdoelstellingen van het beleid. Aan de hand van vijf thema's is het huidige beleid geïnventariseerd. Daarbij is besproken wat voor de komende vier jaar wenselijke richtingen en maatregelen zijn. De financiële mogelijkheden van de gemeente Rijswijk en haar samenwerkingspartners geven noodzakelijkerwijs de grenzen van haalbaarheid aan.

- leeswijzer-

In hoofdstuk 1 wordt de visie en de daaraan ten grondslag liggende uitgangspunten omschreven. Hoofdstuk 2 gaat in op de regiefunctie die de gemeente Rijswijk inneemt en hoofdstuk 3 biedt een globaal contextueel overzicht.

Het zwaartepunt van de kadernota bevindt zich in hoofdstuk 4, waarin de thema-indeling, doelstellingen en een verdere uitwerking in prioriteiten c.q. actiepunten zijn opgenomen. In hoofdstuk 5 wordt het vervolgproces van de kadernota beschreven.

¹ Deze nota's zijn respectievelijk "Jeugdbeleid Rijswijk. Bouwstenen voor integraal beleid" en "Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid 2002-2006".

² Operatie Jong was een samenwerkingsverband van de ministeries van VWS, OCW, Justitie, SZW en BZK. Als eindproduct heeft Operatie Jong advies uitgebracht om de samenhang in het jeugdbeleid te versterken en samenwerking tussen rijk, medeoverheden en partners te verbeteren. Dit kan het beste als het kind centraal wordt gesteld in het jeugdbeleid.

1. Visie en uitgangspunten

1.1 Visie op opgroeiende jeugd en jongeren

De keuze voor een integrale kadernota voor jeugd- en onderwijsbeleid komt voort uit een brede kijk op de opgroeiende jeugd en jongeren in de gemeente Rijswijk. Het beleid rondom de jeugd en jongeren omvat al het (overheids)handelen dat, bedoeld of onbedoeld, invloed heeft op de ontwikkelingsmogelijkheden of maatschappelijke positie op alle leefgebieden. Met een integrale aanpak wordt enerzijds voorkomen dat onderwerpen die zich op de snijvlakken van jeugdbeleid, onderwijsbeleid en overig sociaal beleid bevinden onbelicht blijven. Anderzijds worden betere kansen gecreëerd om maatregelen en activiteiten vanuit verschillende sectoren zodanig af te stemmen dat ze elkaar versterken en aanvullen.

Opvoeding is primair een taak van ouders/verzorgers, waarbij de lokale overheid de taak heeft om de juiste voorwaarden te scheppen. Door middel van de instandhouding van een aantal algemene basisvoorzieningen worden ouders/verzorgers in staat gesteld hun opvoedende taak zo adequaat mogelijk in te vullen. Het niveau, de hoeveelheid en de variatie in basisvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld de peuterspeelzaal, de kinderopvang en de scholen is in Rijswijk mede door het beleid in het verleden zeer goed te noemen. Daarnaast zijn er al diverse specifieke voorzieningen, zoals bijvoorbeeld voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en opvoedingsondersteuning. De gemeente Rijswijk heeft de ambitie om de afstemming tussen de voorzieningen te verbeteren en waar nodig specifieke voorzieningen te verbeteren, waardoor ook die jeugdigen en hun ouders, die in een minder optimale opgroei- en opvoedsituatie verkeren, optimaal worden ondersteund. De gemeente heeft in het kader van de WMO als taak haar (huidige) beleid op het gebied van maatschappelijke ondersteuning volgens de prestatievelden te ordenen. Prestatieveld 2 behelst het preventieve jeugdbeleid.

De visie van de gemeente Rijswijk op het terrein van jeugd- en onderwijsbeleid luidt als volgt:

“Jeugdigen moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen en maatschappelijk kunnen participeren om zo op te groeien tot verantwoordelijke en zelfstandig functionerende volwassenen.”

Binnen de gemeente Rijswijk wordt een breed jeugdbeleid gehanteerd met als doelgroep kinderen, tieners en jongeren in de leeftijd van 0-23 jaar. In deze leeftijdsperiode doorlopen jeugdigen al de verschillende levensfasen. De gemeente Rijswijk ziet het als haar taak zodanige randvoorwaarden te scheppen voor alle jeugdigen van 0-23 jaar en hun ouders/verzorgers dat de jeugdigen in staat worden gesteld op te groeien tot zelfstandige en participerende inwoners.

1.2 Uitgangspunten voor de kadernota

Voortbouwend op de visie op jeugd en jongeren wordt in deze kadernota een aantal algemene uitgangspunten benoemd.

- het kind centraal -

Opgroeien is een dynamisch proces. In verschillende levensfasen hebben kinderen verschillende behoeften en lopen verschillende risico's. Door de leefwereld en behoeften van het kind centraal te stellen, wil de gemeente Rijswijk bewerkstelligen dat een kind zo min mogelijk last heeft van organisatorische processen en structuren. Het jeugd- en

onderwijsbeleid richt zich daarom op de context waarin jeugdigen in verschillende levensfasen opgroeien, zoals het gezin, de school, vrienden en de buurt. Leidend daarbij is wat een jeugdige nodig heeft om zich, binnen zijn/haar mogelijkheden, zo optimaal mogelijk te ontplooiën om zich zodoende voor te bereiden op een zelfstandige plek in de samenleving. Daarbij is de stem van de jeugdigen zelf van groot belang.

- een gedeelde opgave -

Een aanpak waarin de jeugdige centraal staat, vereist in de eerste plaats dat vanuit het belang van de jeugdige verder wordt gekeken dan organisatiegrenzen en formele taakafbakeningen. Iedere organisatie vervult zijn eigen kerntaken, maar neemt ook die van de overige partners in ogenschouw en probeert daar zo goed mogelijk op aan te sluiten. De gemeente Rijswijk kiest, samen met de partners op het gebied van jeugd- en onderwijsbeleid, voor deze integrale ketenbenadering van het jeugd- en onderwijsbeleid. Gedeelde verantwoordelijkheden vormen daarentegen ook de achilleshiel van het jeugd- en onderwijsbeleid vanwege de eventuele versnippering van het beleid.

De gemeente Rijswijk zet zich in om deze versnippering tegen te gaan door binnen de bestaande wettelijke kaders tot maximale afstemming te komen met partners die hun verantwoordelijkheid durven en kunnen nemen. Samenwerking met en tussen instellingen bevordert de doelgerichtheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van het beleid. De verschillende instellingen in de jeugdketen moeten elkaar kunnen aanspreken op concrete resultaten. Het streven is een sluitende keten waarin informatie en kennis worden uitgewisseld. De gemeente wil het goede voorbeeld geven door de voornemens uit te gaan drukken in controleerbare activiteiten. De uitwerking van de kadernota zal derhalve specifiek, meetbaar, acceptabel, realiseerbaar en tijdgebonden zijn (zie ook het collegeprogramma 2006-2010).

- een positieve benadering van jeugd -

Lokaal jeugdbeleid vereist bescheidenheid en daadkracht. Bescheidenheid omdat de jeugd voor een groot deel zijn eigen weg wel weet te vinden. Daadkracht omdat daar waar ondersteuning van jeugdigen nodig is, het van belang is snel en adequaat te kunnen handelen. Overheden (en burgers) zijn geneigd om gedrag van jeugdigen snel te problematiseren. Rondhangende jongeren zijn dan al gauw 'overlastgevendende groepen', snoepende kinderen zijn een prooi voor 'obesitas' en kinderen die hun Cito wat minder doen, zijn achterstandsleerlingen. Daarbij lijkt uit het oog verloren te worden dat het normaal is dat opgroeien gepaard gaat met ups en downs en dat het zich afzetten tegen heersende normen van volwassenen een fenomeen van alle tijden is. Al decennia lang geldt hetzelfde beeld, namelijk dat het overgrote deel van de jongeren zijn weg prima weet te vinden en dat slechts een kleine groep jongeren (5 à 10%) daadwerkelijk problemen heeft of geeft en risico loopt maatschappelijk af te glijden.³ Jeugdigen moeten dus ook de ruimte krijgen om jong (en onervaren) te zijn en een zekere mate van tolerantie voor het gedrag van opgroeiende jeugd is daarbij van groot belang.

- geen jeugdige valt buiten de boot -

Ondanks de goede zorgen van alle partijen zijn er kinderen en jongeren die in probleemsituaties opgroeien of dreigen te geraken. Voor deze jeugdigen en hun ouders biedt lokaal jeugdbeleid – vormgegeven door de gemeente en vele maatschappelijke instanties – actief ondersteuning. Van belang daarbij is snelheid, helderheid en een eenduidige aanpak. Een gezin mag niet verdwalen in een woud van regels en organisaties. Van de partners in het jeugdbeleid is daadkracht vereist, zodat hulp zorgvuldig geboden wordt en geen kind of jongere buiten de boot valt. Ook is daadkracht vereist als jongeren grenzen overschrijden. In het belang van de jongere zelf, maar ook in het belang van de leefbaarheid van anderen, dient hier evenredig tegen te worden opgetreden.

³ Gebaseerd op onderzoek van de Provincie Zuid-Holland in 2006.

Bovenstaande uitgangspunten hebben belangrijke gevolgen voor beleid en aanpak. De leidende vragen daarin zijn:

- Is bekend hoe het met de Rijswijkse kinderen (gesegmenteerd naar levensloop en problematiek) gaat?
- Is er voldoende inzicht in de problematiek en de oplossingsmogelijkheden?
- Is duidelijk welke taken en verantwoordelijkheden de verschillen partners hierin hebben?

Vervolgens is het van belang op basis van deze maatschappelijke informatie beleidskeuzes te maken, prioriteiten te stellen, afspraken te maken en na te gaan wat de effecten zijn. Dit is een voortdurend interactief proces, waarbij de aangedragen informatie van organisaties een belangrijk onderdeel vormt.

De gemeente Rijswijk streeft er naar om de volgende beleidsperiode te benutten om de kwaliteit van de maatschappelijke informatie verder te verbeteren. De verkregen informatie doet dienst bij het toetsen van de beleidsinterventies en bij de vormgeving van nieuw beleid. Van de partners wordt derhalve gevraagd te rapporteren over van belang zijnde gegevens. Ook de informatie van de jeugd zelf is hierbij een relevant instrument.

2. De gemeente als regisseur

Het kind centraal en een gedeelde opgave vereisen samenspel tussen verschillende instanties. Vanuit haar regierol in het jeugd- en onderwijsbeleid neemt de gemeente de verantwoordelijkheid voor het samenbrengen van de lokale partners.

'Regie is een bijzondere vorm van sturen die is gericht op afstemming van actoren, hun doelen en handelingen, tot een min of meer samenhangend geheel met het oog op een bepaald resultaat.'

Daarbij handelt het zowel om incidentele situaties, waarbij de urgentie noopt tot het samenbrengen van partijen, alsook om meer structurele vormen van gezamenlijke agendavorming en samenwerking.

Afhankelijk van de fase waarin een bepaald beleidsterrein zich bevindt en de verdeling van de verantwoordelijkheden, kan de reikwijdte van de regierol van de gemeente verschillen. Op veel terreinen binnen het jeugd- en onderwijsbeleid heeft de gemeente de regie al stevig in handen. De lijnen met en verhoudingen tot de meeste samenwerkende partners zijn helder. Door veranderende landelijke wetgeving en maatschappelijke ontwikkelingen hebben de verhoudingen zich op het gebied van onderwijsbeleid gewijzigd. De kadernota biedt handvatten voor de nieuwe invulling van de regierol van de gemeente.

In het jeugd- en onderwijsbeleid worden voor de gemeente de onderstaande regiefuncties benoemd: de vijf functies preventief jeugdbeleid en de regiefunctie lokaal onderwijsbeleid.

Regiefunctie: de vijf functies preventief jeugdbeleid

Bij de invoering van de Wet op de jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ontwikkeling (WMO) zijn door de drie overheden (rijk, provincies, gemeenten) afspraken gemaakt over de taakverdeling. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het preventief jeugdbeleid, de provincie voor de jeugdzorg en het rijk voor wet- en regelgeving.

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het preventieve lokaal jeugdbeleid. Vanuit die hoedanigheid fungeert de gemeente als regisseur in de sluitende lokale keten. Het preventief jeugdbeleid is omschreven in vijf (in zwaarte oplopende) functies, namelijk:

- informatie en advies;
- signalering;
- toeleiding naar hulp;
- lichtpedagogische hulpverlening;
- zorgcoördinatie.

Zo is de gemeente Rijswijk verantwoordelijk voor het geven van informatie en advies aan ouders en jeugdigen over opvoeden en opgroeien (functie 1). Binnen het gemeentelijk jeugdbeleid moeten instellingen als de jeugdgezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang en algemeen maatschappelijk werk problemen kunnen signaleren (functie 2). Om een betere toegang te krijgen tot het hulpaanbod moeten gemeente en instellingen daarover informatie verstrekken aan ouders, jeugdigen en verwijzers (functie 3). De gemeente draagt samen met de instellingen zorg voor de pedagogische hulp zoals advisering en lichte hulpverlening (functie 4). Tenslotte neemt de gemeente samen met de instellingen de coördinatie van zorg in het gezin, waaronder gezinscoaching op lokaal niveau, ter hand (functie 5). De stadsregio, in dit geval Stadsgewest Haaglanden, is verantwoordelijk voor de regionale jeugdzorg, waarbij aan jeugdigen na indicatiestelling door Bureau Jeugdzorg zorg wordt verleend. De vijf functies van preventief jeugdbeleid bepalen derhalve voor een groot gedeelte de regierol van de gemeente binnen het jeugdbeleid.

De gemeente hoeft overigens niet in alle gevallen de uitvoering zelf ter hand nemen. Ook in het kader van de WMO wordt het preventief jeugdbeleid voor wat betreft deze vijf functies tegen het licht gehouden.

Regiefunctie: lokaal onderwijsbeleid

Vanaf 1 augustus 2006 is het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) als opvolger van het Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOA) van kracht geworden. Scholen zijn eerst en vooral verantwoordelijk geworden voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. De scholen (besturen) ontvangen per 1 augustus 2006 rechtstreeks de rijksgelden voor OAB. De rol van de gemeente verschuift hierdoor van regisseur naar samenwerkingspartner. Gemeenten ontvangen nog een resterend deel dat ingezet dient te worden voor: voor- en vroegschoolse educatie (VVE), eventueel schakelklassen en jaarlijks overleg met de schoolbesturen inzake het voorkomen van segregatie. Gemeenten blijven bovendien verantwoordelijk voor de lokale infrastructuur: afstemming van voorzieningen rond het onderwijs in het kader van het lokaal onderwijsbeleid. Leerplicht, RMC-beleid, leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting zijn gemeentelijke taken. De gemeente heeft de bekostiging van de huisvesting van het onderwijs vanaf 1997 overgeheveld gekregen van het Rijk. Doel is om er zorg voor te dragen dat onderwijs plaats vindt in daarvoor geschikte gebouwen, zodat dit onderwijs gegeven wordt naar de geldende kwaliteitsnormen.

In onderstaand schema is het onderliggende concept van een lokale educatieve agenda weergegeven, waarbij de verantwoordelijkheden zijn verdeeld over drie kolommen. Deze kadernota richt zich met name op kolom 2 en 3, aangezien kolom 1 het domein van de school/het schoolbestuur betreft. Het handelt in deze gevallen over onderwerpen waarop de gemeente nadrukkelijk de regie in handen heeft (zoals bijvoorbeeld het uitvoeren van de leerplichtwet, onderwijshuisvesting, schakelklassen en leerlingenvervoer) ofwel in overleg met de betrokken partners de regie toewijst (zoals bijvoorbeeld bij Voor- en Vroegschoolse Educatie, zorgstructuren, aansluiting onderwijs-arbeid, schoolmaatschappelijk werk). Bij het VVE heeft de gemeente de regierol in overleg al naar zich toegetrokken.

De Lokale Educatieve Agenda

	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3
Eindverantwoordelijke	Scholen	In overleg tussen partners	Gemeenten
Uitvoering	Scholen	Gemeenten en scholen	Gemeenten
Beleids-thema's	- Onderwijsprestaties - Taalbeleid - Ouderbetrokkenheid - Informatievoorziening aan ouders en leerlingen - Doorstroom PO – VO - Wachlijsten overgang PO en VO - Wachlijsten speciaal onderwijs - Toegankelijkheid - Spreiding zorgleerlingen	- Voor- en Vroegschoolse Educatie - Peuterspeelzaalwerk - Kinderopvang - Opvang jeugdigen die buiten de boot dreigen te vallen - Vroegsignalering - Zorg in en om de school - Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt - Voortijdig schoolverlaten - Spreiding achterstandsleerlingen, als overlegpunt - Onderwijsachterstanden, als overlegpunt - Schoolmaatschappelijk werk - Afgestemd aanbod van scholen en schoolsoorten - Reboundvoorzieningen - Veiligheid in de school	- Leerplicht / schoolverzuim - RMC - Schakelklassen - Leerlingenvervoer - Huisvesting - Veiligheid rond de school - Brede school - Spreiding jeugdvoorzieningen - Preventief lokaal jeugdbeleid, 5 functies

Bron: www.delokaleeducatieveagenda.nl

In het kader van de wijziging in het Onderwijsachterstandenbeleid is in schooljaar 2006/2007 met de schoolbesturen van gedachten gewisseld over het opstellen van een lokale educatieve agenda waarbij verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Tijdens de besprekingen met de schoolbesturen is besloten om deze verantwoordelijkheden in bredere context te beschrijven. De gemeente is gevraagd de gemeentelijke visie op de jeugd- en onderwijsthema's te beschrijven in een kadernota jeugd- en onderwijsbeleid. De kadernota zal de basis vormen voor uitwerking van de thema's in de komende jaren.

3. De jeugd in beeld

Nu het kind centraal staat in het jeugd- en onderwijsbeleid is het uiteraard van belang te weten welke gegevens er beschikbaar zijn om verantwoorde keuzes voor het beleid te kunnen maken. Een kanttekening hierbij is dat de gemeente Rijswijk voor een groot deel afhankelijk is van informatie van andere organisaties. Deze organisaties hanteren soms verschillende leeftijdsdefinities. Voorgenomen wordt in de periode van deze kadernota minimaal één jeugd- en onderwijsmonitor te houden om gestructureerd inzicht te verkrijgen, op basis waarvan het beleid bijgesteld kan worden. De genoemde tabellen staan in bijlage II.

3.1 Jeugd- en jongeren in de gemeente Rijswijk

Het percentage jeugd en jongeren in de gemeente Rijswijk ligt iets onder het Nederlandse gemiddelde. Landelijk gezien vormt de jeugd van 0 tot en met 23 jaar 24% van de bevolking (bron: CBS). In Rijswijk is dit percentage iets meer dan 22%.

Aantal jongeren in Rijswijk (0 t/m 23 jaar) (bron: bevolkingsstatistieken gemeente Rijswijk t/m 31 december 2006)								
	2003		2004		2005		2006	
	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.
0 t/m 7	3628	7,60 %	3565	7,52 %	3546	7,52 %	3470	7,38 %
8 t/m 15	3515	7,37 %	3535	7,46 %	3474	7,37 %	3396	7,22 %
16 t/m 23	3612	7,60 %	3535	7,36 %	3522	7,47 %	3539	7,52 %
Totaal	10 764	22,57 %	10 635	22,44 %	10 542	22,36 %	10 405	22,12 %

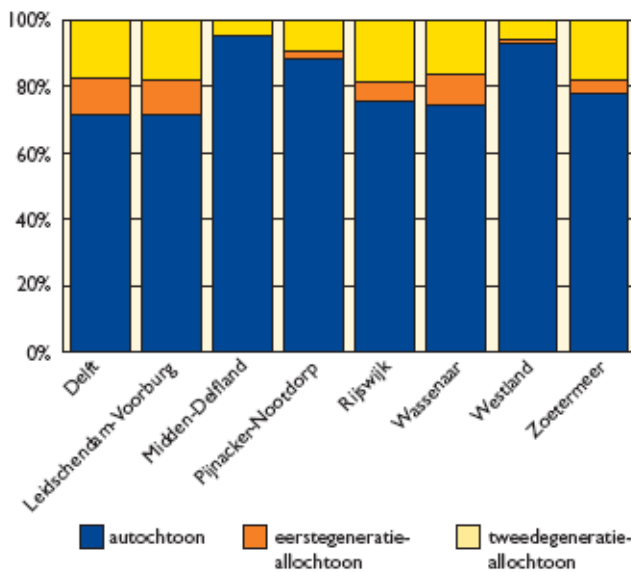
In de prognose voor de komende jaren valt op dat het aantal jeugdigen ongeveer gelijk blijft. Dit in tegenstelling tot de landelijke trend. In de tabel hieronder wordt de vergelijking getrokken met regiogemeenten voor het aantal jongeren tot 20 jaar.

Totaal aantal jeugd en jongeren tot 20 jaar (bron: 'Kwaliteit van leven', Stadsgewest Haaglanden, 2007)						
	2006	2010	2015	2020	2025	2006 – 2025
Nederland totaal	3 985 783	3 938 850	3 837 791	3 772 622	3 713 413	- 272 370
Delft	19 860	21 025	21 715	21 970	21 473	+ 1 613
Den Haag	111 205	114 738	115 264	112 173	104 873	- 6 332
Leidschendam-Voorburg	16 188	16 218	16 181	16 510	16 494	+ 306
Midden Delfland	4 903	4 616	4 290	4 128	4 185	- 718
Pijnacker Nootdorp	11 979	12 754	13 570	14 876	16 170	+ 4 191
Rijswijk	9 114	9 527	9 706	9 966	9 815	+ 701
Wassenaar	6 051	5 451	4 700	4 594	4 863	- 1 188
Westland	25 893	24 863	23 579	23 349	23 838	- 2 055
Zoetermeer	29 942	28 514	27 503	27 738	28 106	- 1 836

Overige cijfers (tabel 1 t/m 4)

De relatief meest 'jonge' wijken zijn wijk 9 (29,53%), wijk 1 (27,91%) en wijk 5 (24,22%). Absoluut gezien zijn dit wijk 2 (2048), wijk 5 (1993) en wijk 6 (1712). Dit is respectievelijk 19,7, 19,2 en 16,5% van de totale jeugd in Rijswijk.

ALLOCHTONE AFKOMST

Bron: CBS en jongerenonderzoek GGD Zuid-Holland-West 2006

In Rijswijk wonen jeugdige allochtonen van niet-Westerse afkomst (20,0%) en jeugdige allochtonen van Westerse afkomst (11,9%). Dit zijn de percentages voor de Rijswijkse jeugd van 0 tot 20 jaar. De definitie van het CBS voor allochtoon is: 'een persoon van wie ten minste één ouder in het buitenland is geboren'. Het percentage allochtone jeugdigen in Rijswijk is vergelijkbaar met die van Delft, Leidschendam-Voorburg, Wassenaar en Zoetermeer, maar hoger dan Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland. Bij de uitwerking van het jeugd- en onderwijsbeleid wordt meegenomen of specifieke inzet gewenst is voor deze doelgroep. Zoals bijvoorbeeld bij signalen uit het veld dat deze doelgroep ondervertegenwoordigd is bij jeugdvoorzieningen als opvoedingsondersteuning.

Gegevens betreffende de opleiding en de werksituatie van de ouders van de Rijswijkse jongeren van 12-18 jaar wijken niet significant af van het gemiddelde in de regio (tabel 3/4).

3.2 De onderwijsvoorzieningen en leerlingen in de gemeente Rijswijk

Het primair onderwijs is in verschillende denominaties vertegenwoordigd in de gemeente Rijswijk. Op het gebied van regulier basisonderwijs zijn er 14 schoollocaties, waarvan vier openbaar, vijf protestants-christelijk, vier rooms-katholiek en een gereformeerd. Ook heeft elke denominatie, behoudens de gereformeerde, een school voor speciaal basisonderwijs. Daarnaast zijn in de gemeente Rijswijk een REC 2-school voor kinderen met een auditieve en/of communicatieve beperking, een Haagse REC 4-school met crisisopvang/observatie en een school voor algemeen bijzonder onderwijs gehuisvest.

Met betrekking tot het voortgezet onderwijs zijn er in de gemeente Rijswijk een openbare, een protestants-christelijke en een gereformeerde onderwijsinstelling. De Atlas Onderwijsgroep onderhoudt twee locaties voor openbaar voortgezet onderwijs; het Interconfessioneel Makeblijde College biedt op drie locaties protestant-christelijk voortgezet onderwijs. Tezamen met de Gereformeerde Scholengemeenschap Randstad wordt derhalve op zes locaties voortgezet onderwijs aangeboden. Het middelbaar en hoger beroepsonderwijs is respectievelijk middels het Wellantcollege en de Haagse Hogeschool (vestiging Rijswijk) vertegenwoordigd.⁴

⁴ De Rijswijkse vestiging van de Haagse Hogeschool zal in 2010 naar verwachting verhuizen naar de Haagse accommodatie.

	per 1 oktober:	<u>2004</u>	<u>2006</u>	<u>2008</u>	<u>2010</u>	<u>2012</u>	√	<u>2020</u>
Aantal leerlingen primair onderwijs		3347	3317	3354	3398	3376		3400
waarvan openbaar		1079	987	983	978	961		907
waarvan protestant christelijk		1033	1098	1120	1094	1108		1132
waarvan katholiek		1102	1082	1095	1125	1128		1159
waarvan gereformeerd		133	150	156	157	157		156
	per 1 oktober:	<u>2004</u>	<u>2006</u>	<u>2008</u>	<u>2010</u>	<u>2012</u>	√	<u>2020</u>
Aantal leerlingen speciaal (basis)onderwijs		451	471	483	487	484		475
waarvan openbaar		74	74	74	74	73		71
waarvan protestant christelijk		310	297	305	308	308		304
waarvan katholiek		67	100	104	105	103		100
	per 1 oktober:	<u>2004</u>	<u>2006</u>	<u>2008</u>	<u>2010</u>	<u>2012</u>	√	<u>2020</u>
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs		3074	2800	2729	2671	2757		2921
waarvan openbaar		1270	1210	1184	1158	1182		1263
waarvan interconfessioneel		1658	1448	1403	1371	1436		1517
waarvan gereformeerd		146	142	142	142	139		141

Bovenstaande tabel, de historie op basis van de telgegevens en prognose gemaakt door Planning Verband Groningen, maakt duidelijk dat het aantal leerlingen redelijk stabiel zal blijven met enkele verschuivingen tussen de denominaties.

Alleen op het (regulier) primair onderwijs is op basis van de telformulieren van de scholen per 1 oktober de herkomst van leerlingen volledig bekend (tabel 5). Daarbij geldt dat met name de basisscholen gelegen aan de rand van de gemeente Rijswijk een groot aandeel Haagse leerlingen heeft. Van het voortgezet onderwijs wordt alleen de instroom in het eerste leerjaar aan de gemeente kenbaar gemaakt. Dit laat overigens over het algemeen zien dat er veel Haagse leerlingen op het voortgezet onderwijs in Rijswijk instromen. Deze leerlingen zijn dagbewoners van de gemeente Rijswijk; zij vertrekken na schooltijd weer naar hun eigen woongemeente.

Een overzicht uit de leerplichtadministratie toont dat leerplichtigen die in de gemeente Rijswijk wonen in verschillende gemeenten naar school gaan (tabel 6). In Rijswijk zelf, maar ook met name in de gemeenten Den Haag, Delft en Leidschendam/Voorburg.

Uit het leerplichtverslag 2006/2007 blijkt dat het vroegtijdig schoolverlaten van Rijswijkse leerplichtige jongeren niet is afgenomen de afgelopen jaren, terwijl het aantal leerplichtigen is gedaald (tabel 7). In de tabel is het verzuim onderverdeeld in absoluut en relatief verzuim. Ook hierin is een stijging waarneembaar. Bij absoluut verzuim staat een jongere niet bij een school ingeschreven terwijl deze wel leerplichtig is. Relatief verzuim houdt in dat een jongere staat ingeschreven bij een school en zonder geldige reden heeft verzuimd.

3.3 Bereik jeugdvoorzieningen Rijswijk

In deze paragraaf wordt het bereik van verschillende jeugd- en zorgvoorzieningen in de gemeente Rijswijk besproken. Dit is van belang bij het te bepalen hoeveel van de Rijswijkse jeugd gezien wordt in de lokale jeugdketen.

In deze paragraaf zijn enkele bij de gemeente bekende gegevens opgenomen over het bereik van jeugd- en zorgvoorzieningen.

Bereik consultatiebureau:

Het bereik van het consultatiebureau is 99%. De overige 1% van de kinderen is in zorg bij huisarts/specialist. Het opkomstpercentage van huisbezoeken en consulten is rond de 90%. De meeste ouders maken een nieuwe afspraak en zijn in beeld bij het consultatiebureau. Echter een klein deel van de kinderen 0,5-1% komt gedurende langere tijd niet opdagen voor een afspraak en zijn moeilijk of niet telefonisch te bereiken of wonen niet (meer) op het opgegeven adres. Deze kinderen/gezinnen worden door het traceerteam opgespoord om zo opnieuw in zorg te komen bij het consultatiebureau (cijfers 2006).

Bereik periodiek gezondheidsonderzoeken:

Voor de JGZ 4-19 jaar is het bereik voor de 3 reguliere contactmomenten, de zogeheten periodiek gezondheidsonderzoeken, 85,0% (cijfers 2006).

De peuterspeelzalen en kinderdagverblijven (tabel 8 en 9)

In Rijswijk zijn verschillende locaties met combinaties van peuterspeelzaal, kinderopvang en buitenschoolse opvang aanwezig. Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven zijn voor het merendeel in het beheer van de Stichting Rijswijkse Kinderopvang. In totaal zijn er nog vier andere kinderdagverblijven, een peuterspeelzaal en vijf buitenschoolse opvanginstellingen vanuit andere stichtingen of particulier initiatief.

Een hoog percentage peuters, te weten 72% van het totaal aantal peuters, bezoekt een voorschoolse instelling (peuterspeelzaal of kinderopvang). Het aantal doelgroeppeuters⁵ daarentegen is 29%. Dit is landelijk gezien laag aangezien het landelijk streven 50% was in de GOA-periode en is 70% aan het eind van de huidige OAB-periode.

Opvoedingsondersteuningsprojecten (tabel 10 en 11)

Opvallend aan de cijfers van de huidige opvoedingsondersteuningsprojecten is met name de wachtlijst voor Opstapje in 2006 en het lage aantal nieuwe cliënten en follow-ups bij het zorgnetwerk 0-12 jarigen in 2006. Opstapje is in 2007 als pilot uitgebreid van 15 gezinnen naar 20 gezinnen. Voor wat betreft het zorgnetwerk is opvallend dat het aantal aanmeldingen fors is gedaald.

Geïndiceerde jeugdzorg (tabel 12)

Met betrekking tot de geïndiceerde jeugdzorg is bekend dat er minder hulp geboden is aan Rijswijkse jongeren dan gemiddeld in het Stadsgebied Haaglanden.

3.4 Overige gegevens betreffende de jeugd in Rijswijk

Contact met politie (tabel 13)

Bijna een kwart (24%) van de jongens tussen de 12 en 18 jaar geeft aan wel eens betrappt of opgepakt te zijn door de politie. Bij de meisjes is dit 9%. Dit kan zowel voor een licht vergrijp (fietsen zonder licht) als voor een zwaarder geval (vernieling) zijn.

Norm Bewegen (tabel 14)

Cijfers geven aan dat gemiddeld 3 op de 4 jeugdigen (12-18 jaar) niet genoeg beweegt. Uit gegevens van de GGD ZHW blijkt dat binnen de gemeente Rijswijk bij kinderen uit groep 7 van het primair onderwijs tot en met de tweede klas van het voortgezet onderwijs overgewicht geconstateerd is. Het percentage kinderen uit groep 7 met overgewicht bedraagt 19%. Afgezet tegen het landelijke percentage van 10% is dit haast een verdubbeling. Binnen deze groep kinderen zijn het voornamelijk de meisjes die met overgewicht te kampen hebben.

4. Indeling van de thema's

Het streven van het jeugd- en onderwijsbeleid is het vormen van een sluitende keten van uitvoerende instanties rondom de jeugdige. De lokale overheid heeft de algemene regie op het functioneren van deze keten (zoals genoemd in hoofdstuk 2).

Om dit te kunnen bereiken benoemt de gemeente Rijswijk een vijftal thema's met bijbehorende kerndoelen:

1. Een goede start
2. Een brede ontwikkeling op en naast school
3. Een optimale schoolcarrière
4. Zorg en begeleiding
5. Een eigen plek in de samenleving

In dit hoofdstuk wordt per thema kort weergegeven wat de leidende doelstelling is. Eventuele subdoelstellingen binnen dit thema zijn ook aangegeven. Daarbij wordt in een ideaalscenario geschetst hoe deze doelstelling bereikt wordt. Vervolgens worden de lacunes benoemd aan de hand van de huidige situatie. Dit resulteert uiteindelijk in het benoemen van actiepunten, die moeten leiden tot het bereiken van het ideaalscenario. Daar waar mogelijk gebeurt dit SMART-geformuleerd. Aangezien het hier een kadernota betreft wordt soms echter alleen een aanzet gegeven voor nadere uitwerking. Die uitwerking volgt in afzonderlijke nota's.

4.1 Een goede start

Doelstelling:

Ieder kind verdient een goede start. Eventuele risico's in de opvoeding worden vroegtijdig gesignaleerd. Door middel van een gerichte interventie in afstemming tussen de partners in de keten worden deze risico's bestreden. Een sluitend, laagdrempelig en vraaggericht aanbod van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning aan ouders en hun kinderen is het uitgangspunt.

Ideale situatie

Ieder kind verdient een goede start bij de eerste stappen in zijn leven. Zoals eerder gesteld zijn in eerste instantie de ouders/verzorgers verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. Veel ouders kunnen in grote mate zelf problemen oplossen, eventueel samen met familie, vrienden etc. Wanneer gezinnen echter (tijdelijk) niet in staat zijn knelpunten met betrekking tot de opvoeding op te lossen, moet een beroep gedaan kunnen worden op een breed, laagdrempelig, aanbod van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning (zie ook de vijf functies van het preventief jeugdbeleid, zoals genoemd in hoofdstuk 2). Het is aan de gemeente zorg te dragen voor de vijf functies van het preventief jeugdbeleid: informatie en advies, signalering, toeleiding naar hulp, lichtpedagogische hulpverlening en zorgcoördinatie. In deze paragraaf wordt de ideale invulling van de eerste drie functies beschreven. In paragraaf 4.4 worden de overige twee functies besproken. In een Centrum voor Jeugd en Gezin wordt uitvoering gegeven aan de genoemde vijf functies.

Vooropstaand moet er een breed informatie- en adviesaanbod beschikbaar zijn voor ouders en jeugdigen op het gebied van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning. Daarnaast is het zaak dat in de keten van preventief jeugdbeleid *alle* kinderen worden gezien. De gewenste situatie hierbij is dat de professionals dezelfde methode van signaleren en registreren hanteren, zodat informatieoverdracht in dezelfde 'taal' kan gebeuren. De jeugdgezondheidszorg ziet alle kinderen en jeugdigen met regelmaat om hun ontwikkeling in de gaten te houden. Dit is zelfs mogelijk door middel van een prenataal

huisbezoek. Indien nodig kan de jeugdgezondheidszorg ouders actief opvoedingsondersteuning aanbieden. Binnen het aanbod van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning worden aantoonbare effectieve interventies ingezet. Kinderen die een (ontwikkelings)achterstand dreigen op te lopen zullen vanuit de jeugdgezondheidszorg gesignaleerd en toegeleid worden naar voor- en voorschoolse educatie en andere interventies. Ook de toeleiding naar zorgcoördinatie is georganiseerd. Aandacht wordt gegeven aan een deel van allochtone gezinnen met als doel dat zij meer gebruik maken van preventieve jeugdvoorzieningen en voorschoolse voorzieningen. Hierdoor wordt bij deze kinderen de dreiging vroegtijdig een achterstand op te lopen ten opzichte van kinderen, die wel van deze voorzieningen gebruik maken, verminderd. Tussen de verschillende instanties dient gedegen dossieroverdracht plaats te vinden. Dit geldt zowel voor de overgangen tussen jeugdgezondheidszorg en voorschoolse instellingen als tussen voorschoolse instellingen en primair onderwijs.

Huidige activiteiten in het licht van de ideale situatie

- Onder de regie van de gemeente houden de partners elkaar in het zogeheten Netwerk Preventief Jeugdbeleid op de hoogte van beleidswijzigingen. Partners die hier aan deelnemen zijn: Bureau Jeugdzorg, Jutters, GGD, SWR, Florence, SRK, de Politie, JSO en Halt Haaglanden.
- Het subsidiëren van opvoedingsondersteuning aan ouders via het opvoedbureau (eventueel via de school).
- In 2007 is als pilot het project Stevig Ouderschap opgestart. Dit is een signaleringsmethodiek met daaraan waar nodig een interventie gekoppeld in de vorm van huisbezoeken. Geprobeerd wordt bij gezinnen vroegtijdig, net na de geboorte, risico's in te schatten en waar nodig in te zetten op preventie.
- Het subsidiëren van een programma dat middels spel de ontwikkeling stimuleert van vluchtelingen- en migrantenkinderen (Spel op Maat).
- Het subsidiëren van een ondersteunings- en ontwikkelingsprogramma voor 2-4 jarigen in achterstandssituaties en hun opvoeders (Opstapje).
- Om de wachtlijst bij het opvoedingsondersteuningsprogramma Opstapje tegen te gaan is in 2007 als pilot extra subsidie verleend om in plaats van 15 kinderen, 20 kinderen op te vangen.
- Weerbaarheidscursussen voor leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool (Kom op voor jezelf).
- Toeleden naar peuterspeelzalen, met of zonder voorschoolse educatie.
- Er vindt kennisoverdracht over individuele kinderen plaats tussen peuterspeelzaal en basisschool middels observatieformulieren. Tussen primair en voortgezet onderwijs wordt de digitale BOVO-procedure uitgevoerd.

Aandachtspunten ten opzichte van de ideale situatie

1. Er is nog geen Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente Rijswijk.
2. Veel instellingen leveren, net als de gemeente, op verschillende manieren en via verschillende loketten informatie en advies. Dit is onvoldoende op elkaar afgestemd.
3. Sommige gezinnen zoeken te laat of geen aansluiting bij programma's rondom opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning of andere lokale zorg.
4. Speciale aandacht wordt gevraagd voor een deel van allochtone gezinnen. Deze maken, vanwege verscheidene redenen, weinig gebruik van preventieve jeugdvoorzieningen en voorschoolse voorzieningen als peuterspeelzaalwerk of kinderopvang. Hierdoor dreigen deze kinderen vroegtijdig een achterstand op te lopen ten opzichte van andere kinderen die wel op de peuterspeelzaal of op de kinderopvang zitten.⁶

⁶ Dit komt al tot uiting in groep 1 en 2 van de basisschool, zie o.a. onderzoek KPC Groep, 'Wat kun je leren als taal een probleem is', 2007

5. Nog niet alle kinderen worden gezien bij het consultatiebureau en de JGZ.⁷ Het is daarnaast onbekend of er adequaat gesignaleerd wordt bij de controles.
6. Het is onbekend of er adequaat wordt gesignaleerd en doorverwezen.
7. De registratie en signaleringssystemen van instanties in de jeugdketen zijn niet altijd op elkaar aangesloten. Het elektronisch volgen van kinderen is, landelijk, nog niet georganiseerd.
8. Er vindt geen prenatale signalering plaats.
9. Er zijn veel instanties die zich begeven op het terrein van preventief jeugdbeleid. Het is de vraag of iedereen op de hoogte is van elkaars werkzaamheden en verantwoordelijkheden.

Actiepunten in het kader van de ideale situatie

0. Handhaven huidige activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met de aandachtspunten.
- Bij 1. Een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) realiseren.
- Bij 2. Het WMO-loket zal in overleg met andere organisaties van informatie en advies zich doorontwikkelen als het coördinatiepunt van de informatie en adviesfunctie.
- Bij 3. Een laagdrempelige toegang tot het aanbod, naast het actief begeleiden naar het aanbod, in de vorm van een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), kan eventuele belemmeringen bij het aanvragen van ondersteuning door ouders wegnemen en zo een positieve beeldvorming over het aanbod bevorderen.
Een outreachende aanpak wordt gestimuleerd, indien nodig is 'bemoeizorg' een mogelijkheid om de hulpvraag van jeugdigen te beantwoorden.
- Bij 4. Het bereik van preventieve jeugdvoorzieningen en voorschoolse instellingen van allochtone gezinnen zal worden vergroot.
De uitbreiding van Opstapje in 2007 als pilot zal worden gehandhaafd.
- Bij 5. Daar waar kinderen niet ter controle komen, zal het consultatiebureau de risico's in kaart brengen en indien nodig aansturen op een gerichte interventie in afstemming tussen de partners.
De pilot Stevig Ouderschap zal worden gecontinueerd.
- Bij 6. Waar nodig zullen betrokken partners, met een signalerende functie een deskundigheidsbevorderende ontwikkeling maken.
- Bij 7. Naar verwachting zal landelijk in 2008 het elektronisch kinddossier worden ingevoerd.⁸
- Bij 8. Een onderzoek zal uitgevoerd worden naar de wenselijkheid en haalbaarheid om een prenataal huisbezoek in de jeugdzorgketen als middel om vroegtijdig risico's te signaleren in te voeren. Dit onderzoek zou vanuit het CJG kunnen worden ingezet.
- Bij 9. In het kader van de Wet Maatschappelijk Ondersteuning zal de gemeente informatie op het gebied van zorg en welzijn ontsluiten. Regionaal wordt met de GGD Zuid-Holland-West en GGD Den Haag gewerkt aan een sociale kaart, waarbij informatie over instellingen voor zorg en welzijn voor inwoners van oa Rijswijk op een overzichtelijke manier in beeld worden gebracht.

⁷ Het bereik van het consultatiebureau is 99%. De overige 1% van de kinderen is in zorg bij huisarts/specialist. Het opkomstpercentage van huisbezoeken en consulten is rond de 90%. De meeste ouders maken een nieuwe afspraak en zijn in beeld bij het consultatiebureau. Echter een klein deel van de kinderen 0,5-1% komt gedurende langere tijd niet opdagen voor een afspraak en zijn moeilijk of niet telefonisch te bereiken of wonen niet (meer) op het opgegeven adres. Deze kinderen/gezinnen worden door het traceerteam opgespoord om zo opnieuw in zorg te komen bij het consultatiebureau (cijfers 2006).

⁸ Wanneer het EKD werkelijk wordt ingevoerd en wie in de jeugdketen toegang krijgt hiertoe is nog onderwerp van discussie. Landelijk wordt hierover een uitspraak gedaan.

4.2 Een brede ontwikkeling op en naast school

Doelstelling:

Alle jeugdigen in Rijswijk ontwikkelen zich optimaal. Een divers, laagdrempelig aanbod van kinder- en jongerenactiviteiten levert hier een bijdrage aan.

Ideale situatie

Op en naast school is er een aanbod waarmee kinderen hun interesses kunnen verbreden en/of intensiveren. Het bevorderen van een gezonde leefstijl van kinderen is hierbij het uitgangspunt. Het aanbod is gebaseerd op de behoefte en de vraag van de kinderen, ouders en scholen en draagt bij aan de gezondheid, de algemene ontwikkeling en/of de sociale vaardigheden van de jeugd. De gemeente, scholen en welzijnsinstellingen hebben een gedeeld belang en dragen de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het organiseren van dit aanbod. De gemeente heeft hierbij de regie en is eindverantwoordelijk. Bij de organisatie van de activiteiten wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met de basisscholen en andere vindplaatsen van jeugd, zoals de peuterspeelzaal/ kinderdagverblijf, de buitenschoolse opvang, de sportvereniging en speel- en ontmoetingsplekken in de wijk.

Op scholen wordt in lichamelijke opvoeding onderwezen, waardoor kinderen in aanraking komen met sport en ook gestimuleerd worden om een sport te beoefenen. Sporten, ook buiten schooltijd, levert een bijdrage aan de gezondheid en de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Door middel van een thematisch aanbod op school maken de leerlingen op de basisschool kennis met kunst en cultuur. Bij schoolse en naschoolse activiteiten wordt samenwerking gezocht met en toegeleid naar culturele instellingen.

Binnen de gemeente wordt een breed scala aan kinder- en jongerenactiviteiten aangeboden door verschillende organisaties. De samenhang en afstemming van deze activiteiten valt onder de regierol van de gemeente.

Het brede schoolconcept wordt gestimuleerd. De brede school is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Onderwijs is in ieder geval participant. Kinderopvang, welzijn, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.

Ook de activiteiten vanuit de vrijwilligersorganisaties (scouting, muziek-, toneel-, dans-, en sport- en spelverenigingen) dragen bij aan de brede ontwikkeling van kinderen.

Het multifunctioneel gebruik van een ruimte door verschillende instellingen wordt bevorderd met de verwachting dat de efficiency en de kwaliteit van de activiteiten worden vergroot.

Huidige activiteiten in het licht van de ideale situatie

- Het subsidiëren van buitenschoolse sportactiviteiten in het kader van de Buurt, Onderwijs en Sport (BOS)-impuls.
- Het subsidiëren van de Netwerkschool. Dit project ontwikkelt een activiteitenaanbod dat bijdraagt aan een brede sociale ontwikkeling van kinderen.
- Pilot kunst- en cultuureducatie in schooljaar 2007/2008 op het primair onderwijs.
- Het subsidiëren van jongerenwerk / -activiteiten.
- Het subsidiëren van kinderwerk / -activiteiten.
- Het subsidiëren van vrijwilligersjeugdwerk.
- Het subsidiëren van de uitvoering van het Vakantiebos.
- Het subsidiëren van de Vakantiepas, die het mogelijk maakt voor Rijswijkse basisscholieren deel te nemen aan (regionale) vakantieactiviteiten.
- Het stimuleren van Brede school-ontwikkelingen en het multifunctioneel gebruik van welzijnsaccommodaties bij en met relevante partners.

Aandachtspunten ten opzichte van de ideale situatie

1. Het gehele aanbod aan kinder- en jongerenactiviteiten is onvoldoende bekend bij de doelgroep.

2. De drempel voor bezoek aan bepaalde activiteiten voor kinderen en jongeren, zoals in het kader van kunst en cultuur, is hoog.
3. Landelijk gezien wordt er op gewezen dat er een tekort aan buitenschoolse opvang is.
4. Het huidige beleid is onvoldoende toegespitst op het stimuleren van activiteiten op en rond scholen.
5. Het is zaak de verhouding tussen het netwerkschoolconcept en de huidige ontwikkelingen in het kader van de brede school met elkaar af te stemmen.
6. Vanuit efficiencyoverwegingen en kwaliteitsverbetering kunnen meer sport- en welzijnsaccommodaties geschikt worden gemaakt voor multifunctioneel gebruik. Organisaties als welzijnsinstellingen, scholen, kinderopvanginstellingen, peuterspeelzalen, sportverenigingen en culturele instellingen zouden hiervoor samenwerkingsverbanden moeten creëren.

Actiepunten in het kader van de ideale situatie

0. Handhaven huidige activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met de aandachtspunten.
- Bij 1. Het intensiveren van PR van het aanbod om zo deelname aan kinder- en jongerenactiviteiten te bevorderen.
Deelname aan buitenschoolse sportactiviteiten in het kader van de Buurt, Onderwijs en Sport (BOS)-impuls wordt gestimuleerd.
Deelname aan activiteiten in het kader van de netwerkschool wordt bevorderd.
- Bij 2. In schooljaar 2007/2008 is als pilot een programma cultuureducatie opgezet voor de leerlingen op de basisschool, voortvloeiend uit de nota kunst en cultuur. Dit zal gecontinueerd worden vanaf schooljaar 2008/2009.
- Bij 3. Wachtlijsten voor buitenschoolse opvang moeten, indien aanwezig, bestreden worden.
- Bij 4. Zoals in het collegeprogramma staat vermeld zal het brede schoolconcept worden gestimuleerd. Een lokaal visiedocument en haalbaarheidsonderzoek zal de basis vormen van de verdere uitwerking van het brede schoolconcept in de gemeente Rijswijk.
- Bij 5. Bij brede schoolontwikkelingen moet de netwerkschool zowel inhoudelijk als fysiek worden ingepast.
- Bij 6. Onderzocht zal worden of gemeentelijke (onderwijs, sport- en welzijns) accommodaties meer multifunctioneel gemaakt kunnen worden.

4.3 Een optimale schoolcarrière

Doelstelling:

Iedere in Rijswijk wonende of naar schoolgaande jeugdige behaalt een startkwalificatie. Gedurende de schoolcarrière zijn de randvoorwaarden aanwezig om het individueel talent optimaal te ontwikkelen.

Ideale situatie

De ouders van de leerlingen, de scholen en hun besturen en de gemeente zetten zich in gezamenlijkheid voor deze doelstelling in. De vereiste uitvoerende taken zijn in beeld gebracht, de verantwoordelijkheden verdeeld en in overleg wordt tot uitvoering overgegaan. Om dreigend onderwijsuitval en onderwijsachterstanden effectief te bestrijden, verenigen scholen en de gemeente hun krachten. Er is open overleg, waarbij in samenspraak afspraken worden gemaakt over de regie en verantwoording.

Taalontwikkeling wordt in een vroeg stadium als instrument ingezet in het bestrijden van mogelijke ontwikkelingsachterstanden. Voor- en Vroegschoolse Educatie, een schakelklas, onderwijsbegeleiding en remedial teaching zouden mogelijkheden kunnen zijn om de jeugdige te ondersteunen in het streven naar de ontwikkeling van het optimale potentieel. De leerplichtwet wordt gehandhaafd en voortijdig schoolverlaten / schooluitval, wordt tot een minimum beperkt. De school voert een nauwkeurige verzuimregistratie, waardoor de gemeente in staat wordt gesteld haar controlerende functie in het kader van de leerplichtwet uit te voeren. Daartoe hebben de leerplichtambtenaren de nodige interventiemogelijkheden ter beschikking.

Voor een optimale schoolcarrière zijn voldoende onderwijsvoorzieningen aanwezig. De school biedt daarbij een veilige leeromgeving, waarin elke jongere zich gerespecteerd voelt en in de gelegenheid wordt gesteld tot een optimale talentontwikkeling. Binnen die scholen wordt gewenst gedrag gestimuleerd en ongewenst gedrag gesanctioneerd.

Een doorgaande lijn tussen de onderwijsvoorzieningen wordt verzorgd, waarbij extra ingezet wordt op de kwetsbare overgangen in de schoolcarrière. Deze overgangen in de schoolcarrière zijn inzichtelijk gemaakt (zie 4.1) en worden waar nodig begeleid en verzacht. Jongeren worden optimaal geïnformeerd en voorbereid op de vraag vanuit de arbeidsmarkt, zodat weloverwogen gekozen wordt voor vervolgonderwijs en vanuit dit motief schooluitval in het middelbaar beroepsonderwijs beperkt wordt.

Huidige activiteiten in het licht van de ideale situatie

- De gemeente en de scholen ontmoeten elkaar in regulier bestuurlijk overleg.
- Op aangeven van scholen wordt per school inhoud gegeven aan onderwijsbegeleiding en remedial teaching.
- Tussen voorschoolse instellingen en primair onderwijs vindt in twee koppels peuterspeelzaal/basisschool inhoudelijke aansluiting plaats middels een centrumgericht programma voor Voor- en Vroegschoolse Educatie.
- Bij het bestrijden van voortijdig schoolverlaten en het handhaven van de leerplichtwet kunnen de leerplichtambtenaren een beroep doen op interventiemogelijkheden (bv Halt-afdoening spijbelen, Basta en reboundvoorziening).
- De scholen voeren een nauwkeurige verzuimregistratie en melden in een vroeg stadium beginnend schoolverzuim aan de leerplichtambtenaren.
- De gemeente houdt een basispakket van onderwijsvoorzieningen voor het primair en voortgezet (speciaal) onderwijs in stand; de scholen verzorgen een veilige leeromgeving binnen het schoolgebouw.
- Het SOB Rijswijk neemt een schakelfunctie in tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt, verzorgt stageplekken en stimuleert de aansluiting onderwijs en arbeid.

Aandachtspunten ten opzichte van de ideale situatie

1. Binnen de onderwijscontext is sprake van nieuwe verhoudingen, waarbij de schoolbesturen meer autonomie en middelen toebedeeld hebben gekregen vanuit de landelijke overheid. De totstandkoming van een gedeelde gezamenlijke verantwoordelijkheid met afzonderlijke of gecombineerde takenpakketten heeft nog niet plaatsgevonden.
2. Door invoering van vraagfinanciering in onderwijsbegeleiding moet onderwijsbegeleiding worden heroverwogen en vormgeving vervolgens opnieuw plaatsvinden.
3. Met de twee huidige projecten van Voor- en Vroegschoolse Educatie worden te weinig doelgroepkinderen bereikt. Gezien de wettelijke (inspannings)verplichting is het streven dit bereik te vergroten tot 70%. Daarnaast moet ook bij VVE de ouderbetrokkenheid worden gestimuleerd.
4. In het kader van de Wet op het onderwijsachterstandenbeleid is de nut en noodzaak van een schakelklas nog niet onderzocht.
5. De trajecten om voortijdig schoolverlaten aan te pakken, met Den Haag als centrumgemeente, staan niet altijd open voor Rijswijkse leerlingen.
6. Binnen onderwijshuisvesting zijn de functionele aanpassingen geschrapt en de investeringen in groot onderhoud geplafonneerd. Daarnaast is er nog geen brede school aanwezig.
7. Regionaal is de uitval van leerlingen op het ROC een probleem.⁹ De karakteristieken, zoals omvang en aanleiding, van de uitval van leerlingen uit Rijswijk op het ROC zijn niet bekend.
8. In de regio Haaglanden geldt een tekort aan stageplaatsen. Ook in Rijswijk is een discrepantie waarneembaar tussen de vraag en het aanbod van stageplaatsen (vraag naar VMBO-stageplaatsen en aanbod van HBO/WO-stageplaatsen).

Actiepunten in het kader van de ideale situatie

0. Handhaven huidige activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met de aandachtspunten.
- Bij 1. Voldoende en open overleg met de scholen, schoolbesturen en andere betrokken (welzijns- en zorg)instanties laten plaats vinden, waarbij de huidige activiteiten in het kader van het bestrijden van onderwijsachterstanden worden heroverwogen met gedeelde financiering en verantwoordelijkheid als uitgangspunt.
- Bij 2. Onderwijsbegeleiding prioriteren als onderwerp van gesprek in het overleg met de schoolbesturen.
- Bij 3. Implementeren actieplan om bereik Voor- en Vroegschoolse Educatie te vergroten.
- Bij 4. Na een eerste draagvlakoriëntatie eventueel een haalbaarheidsonderzoek naar een schakelklas uitvoeren.
- Bij 5. Inspanningen verrichten om trajecten voor het bestrijden van voortijdig schoolverlaten voor Rijswijkse leerlingen open te stellen mede in het kader van de nieuwe kwalificatiewet en de leer/werktrajecten.
- Bij 6. Een haalbaarheidsonderzoek dient uitsluitel te bieden of en in welke wijk(en) de oprichting van fysieke brede scholen het meest realistisch en/of wenselijk is¹⁰.
- Bij 7. Inzichtelijk maken van de karakteristieken van de overgang van voortgezet naar vervolg onderwijs. Na dit verkregen inzicht de evt. noodzakelijke preventieve maatregelen treffen om schooluitval te voorkomen.
- Bij 8. Door het aansluiten van het CBOR bij de regionale SOB's in 2007 kan door de CBOR van een groter stagebestand gebruik worden gemaakt. Een van de speerpunten is het aanpakken van de genoemde discrepantie tussen vraag en aanbod.

⁹ Een vmbo-diploma betekent immers nog geen startkwalificatie.

¹⁰ Het college van B&W heeft op 18 september 2007 de scholen Oprit-Brug, De Piramide en de scholendriehoek (Godfried Bomansschool, 't Prisma en J.H. Snijdersschool) aangewezen als mogelijke locaties voor brede schoolontwikkeling.

4.4 Zorg en begeleiding

Doelstelling:

Jeugdigen en hun ouders met een individuele hulpvraag/behoefte kunnen een beroep doen op een sluitende keten van zorg en begeleiding. In deze keten wordt zo goed mogelijk aangesloten op die individuele hulpvraag.

Ideale situatie

Voor de jeugdigen die een zorgvraag hebben, is een sluitende keten van zorg en begeleiding in de gemeente Rijswijk gerealiseerd. In die sluitende keten nemen alle betrokken organisaties hun outreachende verantwoordelijkheid. Privacywetgeving bij de zorg voor jeugdigen vormt daarbij geen belemmering.

Naast de onder thema 4.1 ondergebrachte drie functies (informatie en advies, signalering en toeleiding) geeft de gemeente binnen het preventief jeugdbeleid ook vorm aan licht pedagogische hulp en zorgcoördinatie. De interne zorgstructuur op de scholen is een belangrijke spil in de signalering voor zorg en begeleiding aan jeugdigen. Daarbij zijn de vaardigheden van de interne actoren van voldoende kwaliteit, aangezien een goede structuur alleen geen garantie biedt dat daadwerkelijk passende zorg wordt geboden en alle individuele zorgvragen worden opgemerkt. Schoolmaatschappelijk werk, als vorm van licht pedagogische hulp, versterkt en ondersteunt de interne zorgteams, zodat eventuele problemen vroegtijdig en daadkrachtig aangepakt worden.

In nauwe aansluiting op deze interne zorgstructuur fungeren de gemeentebrede zorgnetwerken voor coördinatie van meervoudige problematiek. Daarin stemmen de betrokken partijen af welke zorg en begeleiding benodigd is, welke instantie belast wordt met de uitvoering en hoe de terugkoppeling van de geboden zorg geschiedt (ook na afloop van de geïndiceerde jeugdzorg). De partners in het netwerk weten elkaar direct te vinden als de situatie daarom vraagt. Door een nauwkeurige aansluiting van diensten wordt waar nodig snel de juiste zorg geboden. Daarbij wordt, indien nodig, een beroep gedaan op intensieve begeleidingstrajecten.

Een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) biedt een laagdrempelige toegang voor ouders, kinderen, jeugd en professionals, waar men met vragen over opvoeden en opgroeien terecht kan (zie ook thema 1). In het CJG worden taken op het gebied van jeugd en opvoeden gebundeld en ook de kindvolgsystemen zijn bij het CJG ondergebracht.

Huidige activiteiten in het licht van de ideale situatie

- De scholen voor primair en voortgezet onderwijs hebben gezien de wettelijke verplichting een interne zorgstructuur.
- Het Weer Samen Naar School verband organiseert schoolmaatschappelijk werk op het primair onderwijs.
- Op het Voortgezet Onderwijs vindt schoolmaatschappelijk werk plaats.
- In een gemeentebreed zorgnetwerk 0-12 jarigen worden jeugdigen met problemen op meerdere leefgebieden op casuïstiekniveau besproken.

Aandachtspunten ten opzichte van de ideale situatie

1. Er is op enkele basisscholen beperkt schoolmaatschappelijk werk georganiseerd vanuit de WSNS-verbanden.
2. De coördinatie van zorg is onvoldoende geregeld, zodat (meervoudige) problemen niet adequaat worden gesignaleerd en behandeld. De zorgstructuur is door het ontbreken van een zorgnetwerk 12-23 jarigen niet sluitend en de aansluiting tussen de jeugdzorg en volwassenzorg ontbreekt.
3. Het zorgnetwerk 0-12 jarigen behoeft kwalitatieve verbetering. Dit zorgnetwerk is na de start zeven jaar geleden onvoldoende aan de actualiteit aangepast.

4. De zorg is schoolgeoriënteerd; leerlingen bewegen echter grensoverstijgend.
5. Sommige intensieve begeleidingstrajecten zijn niet toegankelijk voor Rijswijkse jeugdigen.
6. Er is nog geen Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente Rijswijk.
7. Het elektronisch volgen van kinderen is, landelijk, nog niet georganiseerd.

Actiepunten in het kader van de ideale situatie

0. Handhaven huidige activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met de aandachtspunten.
- Bij 1. Gedeelde financiering van schoolbesturen, WSNS-verbanden en gemeente in het kader van schoolmaatschappelijk werk op het primair onderwijs laten plaats vinden.
- Bij 2. Een gemeentebreed zorgnetwerk voor 12-23 jarigen oprichten, waarbij direct afstemming tussen de verschillende netwerken en aansluiting met de regionale jeugdzorg en volwassenenzorg is georganiseerd (en rekening is gehouden met de genoemde aandachtspunten bij het zorgnetwerk 0-12 jarigen).
- Bij 3. Het zorgnetwerk 0-12 jarigen herzien op de genoemde aandachtspunten en daar waar nodig kwaliteitsimpulsen geven zodat het zorgnetwerk de benodigde functie uitvoert.
- Bij 4. Met instanties in de leefomgeving van de leerlingen op de Rijswijkse scholen moet direct contact onderhouden worden.
- Bij 5. Implementeren van omgevingsgerichte interventies als een gezinscoach en JiT-trajecten.
- Bij 6. Een Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) realiseren.
- Bij 7. Landelijke ontwikkelingen als het Elektronisch Kinddossier en de Verwijsindex zullen, op het moment dat deze operationeel zijn, ook in de gemeente Rijswijk worden ingevoerd.

4.5 Een eigen plek in de samenleving

Doelstelling:

Jeugdigen moeten de ruimte krijgen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen en maatschappelijk te participeren.

Ideale situatie

Jeugdigen en jongeren hebben behoefte aan een eigen plek om te recreëren en elkaar te ontmoeten. De gemeente is in eerste instantie verantwoordelijk voor het opzetten en onderhouden van voldoende speel- en ontmoetingsplekken. Hierbij wordt nauw samenwerking gezocht met de jeugd zelf, de woningcorporaties, het jongerenwerk, de politie en de overige bewoners. Deze partners hebben net als de gemeente belang bij het realiseren en onderhouden van voldoende, veilige speel- en ontmoetingsplekken voor de jeugd.

De gemeente, jongerenwerk, politie en de woningcorporaties monitoren welke groepen/plekken overlast geven. Indien nodig wordt gezamenlijk vastgesteld welke acties dienen te worden ingezet om overlast te voorkomen of op te lossen.

De verschillende welzijn/jongeren centra gelden ook als een 'eigen plek' voor jongeren waar gerecreëerd kan worden. Het jongerenwerk biedt daarnaast informatie en advies bij vragen waar jongeren mee te maken krijgen in hun ontwikkeling. Jongerenwerk geldt vanzelfsprekend als een informatiebron voor de wensen van jongeren. Deze informatiestroom is wederzijds: door middel van het jongerenwerk kan het gemeentelijk beleid ook naar de jongeren toe worden gecommuniceerd. Naast het professionele jongerenwerk is er een ruim aanbod aan vrijwilligersjeugdwerk.

Jongeren zetten zich vrijwillig in voor maatschappelijke doeleinden, onder andere in het (sport)verenigingsleven en mantelwerk, om zo een bijdrage te leveren aan de samenleving. Jeugd- en jongerenparticipatie wordt gestimuleerd. Jeugd- en jongerenparticipatie betekent dat jongeren actief invloed uitoefenen op beslissingen van de overheid en maatschappelijke organisaties. Dus niet alleen op de politiek en het openbaar bestuur, maar ook op de besluiten die genomen worden in (sport)verenigingen, het onderwijs en hulpverleningsinstellingen. Dit betekent dat niet alleen de gemeente, maar ook andere partners in het jeugd- en onderwijsveld (op hun eigen manier, binnen de organisatie) kunnen bijdragen aan jeugd- en jongerenparticipatie.

Bij gemeentelijke projecten die invloed hebben op de jeugd wordt de jeugd betrokken. Hetzij via directe participatie, via jongerenwerk of via andere vormen van jongerenparticipatie.

Huidige activiteiten in het licht van de ideale situatie

- Zorg dragen voor voldoende en kwalitatief goede speel- en ontmoetingsplekken (Playgrounds) en het bevorderen van jongerenparticipatie bij evt. (her)inrichting.
- In het door de gemeente gecoördineerd Leefbaarheidsoverleg, waaraan naast de gemeente ook het jongerenwerk, de politie en de woningcorporaties deelnemen, wordt gemonitord welke groepen/plekken overlast geven.
- Er is een jongerensite met informatie op onder ander het gebied van sport, school, uitgaan, relatie en hulp en advies.
- Het subsidiëren van een informatie- en adviesfunctie binnen het jongerenwerk.
- Het subsidiëren van Kerst- en Oud en Nieuwactiviteiten rond de jaarwisseling.
- Het subsidiëren van jongerenfestival Herfstpop.
- Het subsidiëren van activiteiten in het kader van jongerenparticipatie.
- Het subsidiëren van begeleiding vanuit het jongerenwerk aan de Jongerenraad.
- Het subsidiëren van het vrijwilligersteunpunt en het steunpunt mantelzorg.
- Het subsidiëren van verschillende vormen van vrijwilligersjeugdwerk.

Aandachtspunten ten opzichte van de ideale situatie

1. De gemeente heeft tot taak om de overlast in de openbare ruimte te beperken. Daarbij is overlast overigens nooit geheel te voorkomen.
2. Er is een spanningsveld, dat met name naar voren komt bij herinrichtingstrajecten in de wijk, waarbij bewoners aangeven geen ruimte voor jongeren in hun buurt te willen hebben, omdat de verwachting is dat dit overlast zal geven.
3. Jongeren bewegen te weinig. Daarnaast is de ervaring dat het faciliteren van een ontmoetingsplek in de openbare ruimte een beter bereik heeft als er een actieve (speel)voorziening nabij is.
4. Het is bij de jongerensite van de gemeente Rijswijk lastig gebleken deze interactief te maken. De jeugd van Rijswijk maakt hier nauwelijks gebruik van.
5. Te weinig wordt de jeugd betrokken bij voor hen van invloed zijnde beslissingen.
6. Ook bij (sport)verenigingen blijkt het niet makkelijk jongeren te betrekken in het kader.
7. Het blijkt lastig jeugd- en jongeren te interesseren voor politieke en bestuurlijke besluitvormingsprocessen. Hoe abstracter en langer het proces des te groter is de kans dat de jeugd- en jongeren afhaken in het participatietraject. Aan de andere kant hoe concreter het project des te groter is de kans dat de jeugd- en jongeren wel geïnteresseerd zijn (een voorbeeld is inspraak in een beleidsnotitie WMO in vergelijking met de speelplek om de hoek).
8. Niet alle jeugdigen worden vanzelfsprekend voorbereid op de politieke en bestuurlijke participatieprocessen die bij het volwassen zijn horen.

Actiepunten in het kader van de ideale situatie

0. Handhaven huidige activiteiten, waarbij rekening wordt gehouden met de aandachtspunten.
- Bij 1. Het door de gemeente gecoördineerde leefbaarheidsoverleg, waaraan naast de gemeente ook het jongerenwerk, de politie en de woningcorporaties deelnemen verder professionaliseren om zowel preventieve als repressieve maatregelen te nemen ten opzichte van overlast.
- Bij 2. De rol voor bewoners(organisaties) in de leefbaarheidsoverleggen benadrukken. Bij het (her)inrichten van een speel- en ontmoetingsplek worden zogeheten 'leefregels' afgesproken, waar zowel jongeren als buurtbewoners op kunnen worden aangesproken.
- Bij 3. Bij het bepalen van een behoefte van jongeren om te recreëren in de openbare ruimte wordt bij de (her)inrichting ingezet op het creëren van plekken voor jongeren met zowel een speel- als een ontmoetingsfunctie. Dit wordt in Rijswijk een Playground genoemd.¹¹
- Bij 4. Op de jongerensite van de gemeente Rijswijk wordt relevante informatie voor de jeugd aangeboden om maatschappelijke participatie te bevorderen. Interactieve elementen als chatsessies, forums en digitale panels worden indien dit een nuttige bijdrage kan leveren incidenteel toegepast.
- Bij 5/6. Jeugdparticipatie wordt als voorwaarde gesteld bij het verlenen van subsidie aan instellingen die zich met jeugd bezig houden.
- Bij 6/7. Directe participatie bij voor jeugdigen relevante projecten zal worden bevorderd.
- Bij 8. Jeugdigen en jongeren moeten op een leerzame manier voorbereid worden op politieke en bestuurlijke participatie. Op het gebied van jeugdparticipatie zullen projecten als 'Wegwijs op het gemeentehuis' en andere schoolbezoeken bij de gemeente een bijdrage leveren aan de sociaal-maatschappelijke (en politieke) ontwikkeling van de jeugd.

¹¹ Zie ook nota Speel- en Ontmoetingsplekken door de Raad vastgesteld in december 2006.

5. Hoe nu verder?

Zoals gesteld in het eerste hoofdstuk luidt de visie van de gemeente Rijswijk op het terrein van jeugd- en onderwijsbeleid als volgt:

“Jeugdigen moeten zich optimaal kunnen ontwikkelen en maatschappelijk kunnen participeren om zo op te groeien tot verantwoordelijke en zelfstandig functionerende volwassenen.”

Hierbij worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het kind centraal
- een gedeelde opgave
- een positieve benadering van jeugd
- geen jeugdige valt buiten de boot

Hiermee rekening houdend zijn vijf doelstellingen voor de komende vier jaar geformuleerd binnen het jeugd- en onderwijsbeleid:

1. Een goede start
2. Een brede ontwikkeling op en naast school
3. Een optimale schoolcarrière
4. Zorg en begeleiding
5. Een eigen plek in de samenleving

De in deze kadernota genoemde aandachtspunten bij de thema's worden uitgewerkt in afzonderlijke plannen/nota's met daarin een financiële paragraaf. Voor de uitwerking van aandachtspunten in 2008 is ruimte gevonden in de reguliere begroting, zoals vastgesteld door de gemeenteraad in zijn vergadering d.d. 6 november 2007.

Uitgangspunt, zoals verwoord in de WMO beleidskadernota 'Meedoen en... betrokken blijven', is door middel van het verleggen van accenten financiële armslag creëren, om zo nieuwe taken uit te voeren of om activiteiten uit te breiden (nieuw voor oud). Daarnaast worden op het terrein van jeugd- en onderwijsbeleid vanuit het rijk impulsen verwacht, waarvan de exacte hoogte voor de gemeente Rijswijk bij het schrijven van deze kadernota nog niet bekend zijn. Indien voor de periode van deze kadernota extra middelen benodigd zijn, zullen deze beargumenteerd worden aangevraagd bij de gemeenteraad.

In kalenderjaar 2008 zal de start met de uitwerking van de aandachtspunten naar verwachting resulteren in uitwerkingnota's voor VVE en brede school. Ook zal worden aangevangen met de ontwikkeling van een Centrum voor Jeugd en Gezin.

Bijlagen

- I. Landelijke ontwikkelingen
- II. Tabellen van de jeugd in beeld
- III. Begrippenlijst

I. Landelijke ontwikkelingen

A. De Wet op de jeugdzorg

De Wet op de jeugdzorg is per 1-1-2005 ingegaan. Jeugdzorg is bestemd voor jeugdigen tot 18 jaar met ernstige opgroei- en opvoedproblemen en die niet te helpen zijn door de algemene (lokale) voorzieningen. Centrale uitgangspunten van de Wet op de jeugdzorg zijn: recht op jeugdzorg; één Bureau Jeugdzorg; de vraag staat centraal; en betere afstemming tussen de algemene en de preventieve voorzieningen voor jeugdigen (lokaal) en de jeugdzorg (regionaal).

Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het preventieve lokaal jeugdbeleid. Vanuit die hoedanigheid fungeert de gemeente als regisseur in de sluitende lokale keten. Het gewenste hulpaanbod binnen het gemeentelijk domein is omschreven in vijf functies, te weten:

1. Informatie en advies
2. Signalering
3. Toeleiding naar het hulpaanbod
4. Licht pedagogische hulp
5. Coördinatie van zorg

De verantwoordelijkheid van gemeenten voor het realiseren van deze functies is ook vastgelegd in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) (zie D).

B. Wet collectieve preventie volksgezondheid

Het beleid is er op gericht om landelijk te komen tot een integrale JeugdGezondheidsZorg (JGZ). Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2003 verantwoordelijk voor regie, beleidsontwikkeling, uitvoering en financiën van de gehele JGZ 0-19 jaar.

C. De Wet op de kinderopvang

Als gevolg van de invoering van de Wet kinderopvang is de subsidierelatie tussen de gemeente en kinderinstanties voor een belangrijk deel komen te vervallen. Voor de peuterspeelzalen blijft de gemeente eigen verantwoordelijkheid houden. Daarnaast blijft, in afwachting van een eventuele nadere regeling via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, de gemeente verantwoordelijk voor een adequate opvangregeling voor kinderen en/of ouders, die opvang nodig hebben vanuit sociaal medische indicatie.

D. Wet Maatschappelijke Ondersteuning

De WMO vervangt de Welzijnswet, de Wet Voorziening Gehandicapten en delen van de Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten. De WMO is er op gericht het mogelijk te maken dat iedereen (jong en oud, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon, mét en zonder problemen, volwaardig aan de samenleving kan deelnemen.

E. Wet onderwijsachterstandenbeleid

Wet onderwijsachterstandenbeleid (als onderdeel van de wet primair onderwijs en de wet voortgezet onderwijs) regelt met ingang van 1 augustus 2006 dat schoolbesturen primair verantwoordelijk zijn voor het bestrijden van onderwijsachterstanden. De gemeente is verantwoordelijk voor de voorschoolse educatie, het tot stand brengen van schakelklassen, voor het bestrijden van vroegtijdig schoolverlaten en voor de afstemming onderwijsachterstandenbestrijding binnen het jeugdbeleid. Verder wijzigt de verantwoordelijkheid van de gemeente met betrekking tot schoolbegeleiding. Gemeenten zijn niet langer verantwoordelijk voor het instandhouden van een schoolbegeleidingsdienst.

F. Wet op het Passend Onderwijs

Onder de noemer Passend Onderwijs hebben scholen vanaf 2010 de zorgplicht voor elk kind dat aangemeld wordt het onderwijs krijgt dat bij hem past.

G. Wet regelende de kwalificatieplicht

Dit wetsvoorstel bestaat uit drie instrumenten, te weten: de kwalificatieplicht tot de 18^e verjaardag. Deze kwalificatieplicht vervangt de partiële leerplicht; de invoering van de informatie- c.q. meldplicht en de invoering van de leerwerkplicht. Voor jongeren tot 27 jaar geldt een leerwerkplicht die bestuurlijk kan worden gehandhaafd door verplichte begeleidingstrajecten gericht op scholing op straffe van inhouding op evt. uitkering.

H. Motie Van Aartsen-Bos

Basisscholen worden vanaf 1 augustus 2007 verplicht om van 7:30 tot 18:30 voor- en naschoolse opvang te organiseren als ouders daarom vragen.

I. BOS-impuls

Met de zogeheten BOS impuls (Buurt, Onderwijs en Sport) stimuleert de landelijke overheid gemeenten tot en met 1 januari 2011 om sport in te zetten als instrument bij het leveren van een bijdrage aan dergelijke doelen buiten de sport.

J. Onderwijsbeleid

Het rijksbeleid kent de komende jaren verschillende prioriteiten. De belangrijkste beleidsprioriteiten zijn minder regels, meer ruimte en een heldere verantwoording, een kennissamenleving die wérkt; meer mensen die meedoen, veiligheid in het onderwijs en integratie.

K. Adviezen Operatie Jong

Operatie Jong was een samenwerkingsverband van de ministeries van VWS, OCW, Justitie, SZW en BZK. Als eindproduct heeft Operatie Jong een advies uitgebracht om samenhang in het jeugdbeleid te versterken en samenwerking tussen rijk, medeoverheden en partners te verbeteren. Het kind moet centraal staan in het jeugdbeleid.

L. Regeerakkoord

Onderwijs

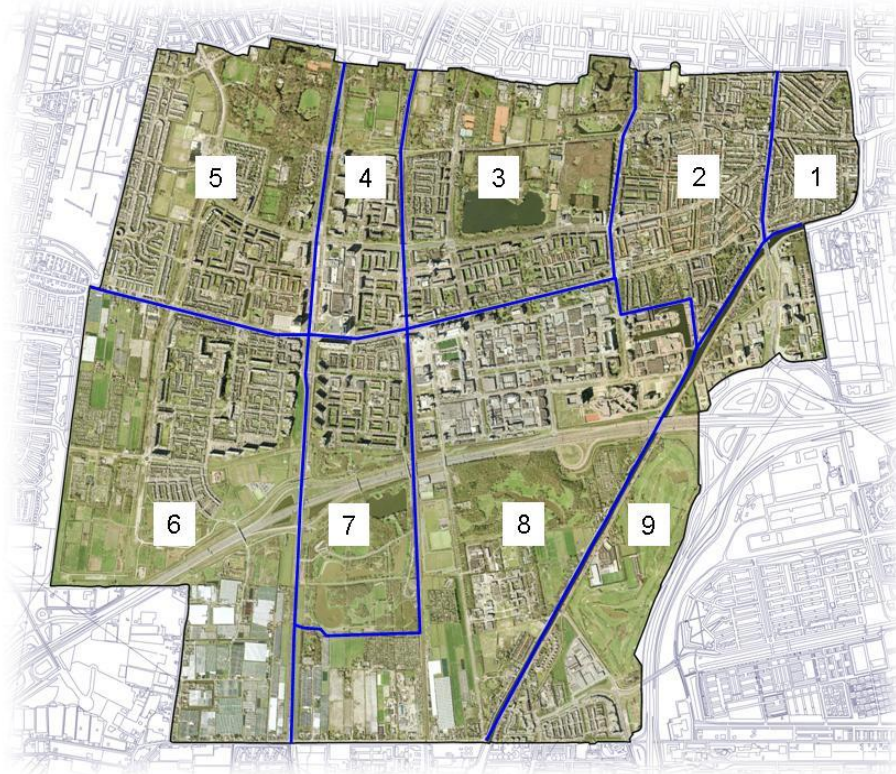
- Segregatie in het onderwijs moet worden bestreden.
- Het kleinschalig organiseren van scholen zal worden bevorderd. De fusieprikkels voor het voortgezet onderwijs zal worden afgeschaft.
- Het wegwerken van wachtlijsten en de verdere vereenvoudiging van de indicatiestelling, waar mogelijk in samenhang met de (jeugd)zorg, krijgen prioriteit.
- Bestrijding van voortijdig schoolverlaten zal krachtig ter hand worden genomen. Uitgangspunt vormt hierbij de nota "Aanval op de uitval".
- Het concept van brede scholen zal worden gestimuleerd.

Jeugd en gezin

- De regelgeving ten aanzien van kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie wordt geharmoniseerd.
- Meer aandacht voor het consultatiebureau, opvoedingsondersteuning en gezinscoaching. De organisatie van de jeugdzorg wordt vereenvoudigd en binnen de rijksoverheid 'ontkokerd'. De wachtlijsten zullen worden weggewerkt en de case load voor gezinsvoogden wordt verder verlaagd.
- Verder zullen jongeren tijdens hun schooltijd 3 maanden maatschappelijke stage volgen zodat ze kunnen kennismaken met de samenleving.
- Voor jongeren tot 27 jaar geldt een leer/werkplicht die bestuurlijk kan worden gehandhaafd door verplichtende begeleidingstrajecten. ('campus nieuwe kans').

II. Tabellen van de jeugd in beeld

Wijkindeling gemeente Rijswijk:

Tabel 1:

Aantal jeugdigen (0 t/m 23 jaar) per wijk per 31 december 2006										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Totaal
Aantal inwoners	4497	9763	5334	4370	8226	8178	3856	1016	1798	47038
Aantal jeugdigen	1255	2048	1106	641	1993	1712	888	231	531	10 405
% van de bevolking in de wijk	27,9%	21,0%	20,7%	14,7%	24,2%	20,9%	23,0%	22,7%	29,5%	22,1% (gem.)
% van de Rijswijkse jeugd	12,1%	19,7%	10,6%	6,2%	19,2%	16,5%	8,5%	2,2%	5,1%	100%

Tabel 2:

Etniciteit onder jeugdigen (0-20) (bron: CBS-2007)			
allochtoon volgens CBS definitie	Westers	Niet-Westers	totaal
Aantal (percentage van totale jeugdigen 0-20)	1092 (11,9%)	1824 (20,0%)	2916 (31,9%)

Tabel 3:

Opleiding ouders (bron: Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar, 2005: Rijswijk, GGD Zuid-Holland West (ZHW))			
Hoogste opleiding ouder(s)	laag	midden	hoog
Percentage Rijswijk	24%	32%	44%
Percentage regio ZHW	23%	36%	42%

Tabel 4:

Opleiding ouders (bron: Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar, 2005: Rijswijk, GGD Zuid-Holland West (ZHW))		
Hebben je ouders/verzorgers momenteel werk?	Rijswijk	ZHW
geen van beide ouders werk	9%	6%
één ouder werkt	28%	29%
beide ouders werken	61%	64%
één/beide ouders gepensioneerd	2%	1%

Tabel 5:

Herkomst van leerlingen op het regulier primair onderwijs in Rijswijk bron: Leerlingentellingen die door de scholen zijn ingediend																
	Openbaar		P.C.		Katholiek		Gereformeerd									
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006								
Rijswijk	774	75,3%	754	76,4%	796	72,5%	817	74,4%	818	75,2%	798	73,8%	16	12,1%	13	8,7%
Den Haag	231	22,5%	206	20,9%	289	26,3%	261	23,8%	248	22,8%	261	24,1%	49	37,1%	64	42,7%
Delft	1				4		4		7		4		21	18,9%	25	16,7%
Westland (Wateringen)	4		6				1		2		2		5		12	
L'dam/Voorburg	15		17		8		5		5		5					
Pijnacker/Nootdorp			1		1		6		2		5					
Zoetermeer	2		2				3		4		3					
Overige gemeenten	1		1				1		2		4		41		36	
	1028		987		1098		1098		1088		1082		132		150	

Tabel 6:

Gemeente waar leerplichtigen uit GBA Rijswijk naar school gaan bron: Leerplichtadministratie gemeente Rijswijk per 1 okt 2007		
Rijswijk	2816	44,3%
Den Haag	1767	27,8%
Delft	759	11,9%
Wateringen	6	-
L'dam/Voorburg	693	10,9%
Pijnacker/Nootdorp	21	-
Zoetermeer	19	-
Overige gemeenten	278	4,4%

Tabel 7:

Aantal leerplichtigen			
	2004/2005	2005/2006	2006/2007
bron: Leerplichtverslag 2006/2007			
Volledig leerplichtig	5248	4874	4758
Partieel leerplichtig	418	285	478
Totaal	5666	5159	5236
Aantal verzuimmeldingen			
	2004/2005	2005/2006	2006/2007
Absoluut schoolverzuim	6	8	5
Relatief schoolverzuim	80	107	108
Totaal	86	115	113
Aantal vroegtijdig schoolverlaters			
	2004/2005	2005/2006	2006/2007
	50	58	67
Aantal processen-verbaal			
	2004/2005	2005/2006	2006/2007
(waarvan Halt-afdoening spijbelen)	16 (0)	21 (0)	28 (19)

Tabel 8:

Locaties Peuterspeelzalen en kinderopvang		
(bekend bij de gemeente op 1 oktober 2007)		
	SRK	Overige vergunninghouders
PSZ	11	1
KDV	8	4
BSO	11	5
GOB	1	1
Waarvan de combinaties		
KDV / PSZ	3	0
KDV / BSO	3	1

Tabel 9:

Aantal peuters (2-3 jarigen) in de gemeente Rijswijk in 2007		
bron: Plan van Aanpak VVE 2007-2010		
Totaal aantal peuters	845	100%
waarvan in peuterspeelzaal	287	34%
waarvan in kinderopvang	330	39%
Algemeen bereik voorschoolse voorzieningen	617	72%
Totaal aantal doelgroeppeuters	177	100%
waarvan in VVE-peuterspeelzaal	52	29%

Tabel 10:

Bereik Opvoedingsondersteuningsprojecten 2006			
	Gezinnen	Kinderen	Cliënten
Opvoedbureau ¹²	N.v.t.	N.v.t.	100
Opstapje ¹³	15	15 (wachtlIJst)	N.v.t.
Spel op maat ¹⁴	9	18	N.v.t.
Kom op voor jezelf ¹⁵	N.v.t.	232	N.v.t.

Tabel 11:

Bereik Zorgnetwerk 0-12 (aantal casussen)		
	Cliënten	Follow-ups
2002/2003	13	38
2003/2004	12	48
2004/2005	17	55
2006	6	15

Tabel 12:

Geïndiceerde jeugdzorg in 2006 bron: Stadsgewest Haaglanden		
	Rijswijk	Totaal in het Stadsgewest
Aantal jongeren van 0-18 jaar	7836	210365
Percentage t.o.v. totale bevolking	16,6%	22,7%
Door Bureau Jeugdzorg:		
ambulante zorg	20 keer	473 keer
indicatiebesluiten	208 keer	5697 keer
jeugdreclassering	34 keer	1120 keer
jeugdbescherming	4 keer	117 keer
onder toezicht stellingen	15 keer	648 keer
Door Stichting Jeugdformaat:		
crisisopvang	12 keer	221 keer
residentieel	15 keer	384 keer
daghulp	32 keer	892 keer
ambulant	69 keer	1958 keer
pleegzorg	22 keer	619 keer

¹² Ouders van kinderen van 0 tot 19 jaar kunnen in een zo vroeg mogelijk stadium hier terecht voor ondersteuning bij opvoedingsvragen en problemen. Uitvoering van het opvoedbureau gebeurt door Florence.

¹³ Opstapje is een programma voor (allochtone) kinderen en hun ouders. Door huisbezoeken en groepsbijeenkomsten voor ouders doen kinderen spelenderwijs de vaardigheden op die ze nodig hebben om in groep 1 goed te kunnen functioneren. De nadruk ligt bij Opstapje op taalstimulering. Opstapje wordt in Rijswijk uitgevoerd door de SWR.

¹⁴ Ontwikkelingsstimuleringsprogramma gericht op vluchtelingen- en migrantengezinnen die geïsoleerd dreigen te geraken en waar weinig aandacht is voor spelen. Spel op Maat wordt in Rijswijk uitgevoerd door JSO.

¹⁵ Dit is een preventieve cursus om de weerbaarheid te vergroten van kinderen, aanmelding verloopt via de scholen. De GGD verzorgt de uitvoering van de cursussen.

Tabel 13:

Betrapt of (op)gepakt door de politie

(bron: Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar, 2005: Rijswijk, GGD Zuid-Holland West (ZHW))

Ben je wel eens betrapt of (op)gepakt door de politie	jongens	meisjes	totaal	Regio ZHW
Ja	24%	9%	16%	16%
Nee	76%	91%	84%	84%

Tabel 14:

Nederlandse Norm Gezond Bewegen

Voor de jeugd (jonger dan 18 jaar) luidt de Nederlandse Norm Gezond Bewegen: "dagelijks een uur matig intensieve lichamelijke activiteit, waarbij de activiteiten minimaal twee maal per week gericht zijn op het verbeteren of handhaven van lichamelijke fitheid (kracht, lenigheid en coördinatie)".

Voor volwassenen (18-55 jaar) luidt de Nederlandse Norm Gezond Bewegen: "een half uur matig intensieve lichamelijke activiteit op tenminste vijf, bij voorkeur alle dagen van de week".

Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB), naar geslacht.

Percentage jongeren dat voldoet aan NNGB	jongens	meisjes	totaal	ZHW
voldoet niet aan Norm	72%	77%	75%	74%
voldoet wel aan Norm	28%	23%	25%	26%

Bron: Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar, 2005: Rijswijk, GGD Zuid-Holland West (ZHW)

Het percentage kinderen uit groep 7 met overgewicht bedraagt 19 %. Het landelijke percentage is 10 %.

(Bron: Onderzoek jongeren 12 t/m 18 jaar, 2005: Rijswijk, GGD-ZHW)

III. Begrippenlijst

BOS	Buurt, Onderwijs, Sport. Met de BOS-impuls stimuleert de landelijke overheid gemeenten tot en met 1 januari 2011 om sport in te zetten als instrument bij het leveren van een bijdrage aan dergelijke doelen buiten de sport.
BOVO-procedure	Basis Onderwijs - Voortgezet Onderwijs Een procedure waarbij de kennis over een leerling bij de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs direct, digitaal, wordt overdragen.
BSO	Buitenschoolse opvang. BSO, soms ook naschoolse opvang genoemd, is een verzamelnaam van alle professionele kinderopvang, geregeld voor kinderen tussen de 4 en 13 jaar "buiten" de schooltijden. Dit is per definitie na schooltijd en hele dagen tijdens de schoolvakanties, en soms ook voor de school begint en als overblijven tussen de middag.
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin. Een CJG biedt een laagdrempelige toegang voor ouders, kinderen, jeugd en professionals, waar men met vragen over opvoeden en opgroeien terecht kan. In een CJG kunnen taken op het gebied van jeugd en opvoeden gebundeld worden.
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst. Het bewaken, beschermen en bevorderen van de volksgezondheid is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. De gemeenten hebben dit werk opgedragen aan de GGD. De taken van de GGD zijn samengevat: preventie, gezondheidsproblemen voorkomen; acuut optreden bij gevaar voor de volksgezondheid; signaleren van gezondheidsbedreigingen; samenwerking bevorderen. De GGD verzorgt onder andere de JGZ en het toezicht op de Wet Kinderopvang in de gemeente.
GOA	Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid. Per 1 augustus 2006 is het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) als opvolger van het Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid (GOA) van kracht geworden.
GOB	Gastouderbureau. Een gastouderbureau bemiddelt namens één of meerdere gastouders. Een gastouder is iemand die in de eigen huiselijke kring kinderen opvangt. De meeste Nederlandse gastouders zijn aangesloten bij een georganiseerde kinderopvang in hun omgeving, dit vanwege de registratie voor de bijdragen in de kosten voor de kinderopvang van de werkgever(s) en de overheid.
JGZ	Jeugdgezondheidszorg. De jeugdgezondheidszorg ontleent zijn betekenis aan het bevorderen, beschermen en bewaken van de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van alle jeugdigen. De doelgroep van de JGZ zijn jeugdigen van 0 tot 19 jaar (en hun ouders).
KDV	Kinderdagverblijf. Opvang in een kinderdagverblijf is bedoeld voor kinderen van 6 à 8 weken tot 4 jaar. Dit kan voor een hele of een halve dag zijn.
KOVJZ	Kom op voor jezelf. Een preventieve cursus om de weerbaarheid te vergroten van kinderen, aanmelding verloopt via de basisscholen. De GGD verzorgt de uitvoering van de cursussen met als doelgroep de leerlingen van groep 7/8.
LEA	Lokale educatieve agenda.

	De bedoeling van de lokale educatieve agenda is dat de gemeenten samen met de betrokken partners een lijst van onderwerpen bespreekt die op deze agenda gezet gaat worden, waarbij ook afspraken worden gemaakt over de uitvoering en verantwoording van deze thema's.
OAB	Onderwijsachterstandenbeleid. In het kader van de Wet op het Onderwijsachterstandenbeleid ontvangen de gemeenten vanaf augustus 2006 geormerkte middelen voor in ieder geval Voor- en Vroegschoolse Educatie en eventueel schakelklas(sen).
Opstapje	Opstapje is een programma voor (allochtone) kinderen en hun ouders. Door huisbezoeken en groepsbijeenkomsten voor ouders doen kinderen spelenderwijs de vaardigheden op die ze nodig hebben om in groep 1 goed te kunnen functioneren. De nadruk ligt bij Opstapje op taalstimulering. Opstapje wordt in Rijswijk uitgevoerd door de SWR.
PO	Primair onderwijs.
PSZ	Peuterspeelzaal. De peuterspeelzaal biedt speelgelegenheid aan kinderen tot het tijdstip waarop zij kunnen deelnemen aan het basisonderwijs. De peuterspeelzaal is bedoeld voor peuters vanaf twee tot vier jaar. Het doel van de peuterspeelzaal is voornamelijk pedagogisch. Zij geven kinderen de gelegenheid om met andere kinderen te spelen en contacten te leggen.
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt. Alle gemeenten in Nederland moeten voortijdig schoolverlaters tot 23 jaar registreren en ervoor zorgen zij via een passend traject (onderwijs, baan of combinatie) alsnog een startkwalificatie kunnen behalen. Dit gebeurt via het RMC.
ROC	Regionaal Opleidings Centrum. Een ROC verzorgt middelbare beroepsopleidingen, cursussen en educatie-trajecten.
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden Het SMART-principe staat voor het eenvoudig en eenduidig opstellen en controleren van doelstellingen.
SO	Speciaal Onderwijs. S.O. is voor leerlingen, die veel aandacht en zorg nodig hebben en daarom (nog) niet terecht kunnen op het reguliere primair of voortgezet onderwijs. Speciaal Onderwijs is er in vier soorten in Regionale Expertise Centra: REC 1 voor visueel gehandicapten, REC 2 voor communicatieve en/of auditieve beperkten, REC 3 voor zeer moeilijk lerende kinderen en REC 4 voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen.
SOB CBOR	Samenwerking Onderwijs Bedrijfsleven afdeling Commissie Bedrijf en Onderwijs Rijswijk. De SOB CBOR is de schakel tussen Rijswijkse bedrijven en het onderwijs. Eén van de doelstellingen van de commissie is om de aansluiting tussen schoolverlaters en hun toekomstige werkgevers/vervolgopleidingen te verbeteren.
Spel op Maat	Ontwikkelingsstimuleringsprogramma gericht op vluchtelingen- en migrantengezinnen die geïsoleerd dreigen te geraken en waar weinig aandacht is voor spelen. Spel op Maat wordt in Rijswijk uitgevoerd door JSO.
Startkwalificatie	Een startkwalificatie is het minimale onderwijsniveau dat nodig is om kans te maken op duurzaam werk. Een startkwalificatie is een havo of vwo-diploma of een mbo-diploma vanaf niveau 2. Een vmbo-diploma wordt dus niet gezien als een startkwalificatie.

Stevig Ouderschap	Stevig Ouderschap is een signaleringsmethodiek van gekoppeld met daaraan waar nodig een interventie gekoppeld in de vorm van huisbezoeken. Geprobeerd wordt bij gezinnen vroegtijdig, net na de geboorte, risico's in te schatten en waar nodig in te zetten op preventie. Stevig Ouderschap wordt uitgevoerd vanuit het consultatiebureau.
VO	Voortgezet Onderwijs.
VSV	Vroegtijdig schoolverlaten. Het verlaten van school zonder het behalen van een startkwalificatie.
VVE	Voor- en voerschoolse educatie. VVE houdt in dat in centrumprogramma's samenwerking tussen peutersvoorzieningen en basisscholen plaats vindt. De doelstelling van het VVE-beleid is om de ontwikkeling van kinderen uit autochtone en allochtone achterstandsgroepen zodanig te stimuleren dat mogelijke achterstanden worden voorkomen.
WMO	Wet Maatschappelijk Ondersteuning. De WMO vervangt de Welzijnswet, de Wet Voorziening Gehandicapten en delen van de Algemene Wet Bijzonder Ziektekosten. De WMO is er op gericht het mogelijk te maken dat iedereen (jong en oud, gehandicapt en niet-gehandicapt, autochtoon en allochtoon, mét en zonder problemen, volwaardig aan de samenleving kan deelnemen.
WSNS	Weer Samen Naar School. WSNS zorgt ervoor dat kinderen die extra zorg en begeleiding nodig hebben deze zo veel mogelijk op de basisschool krijgen. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen die moeite hebben met leren of kinderen met gedragsproblemen.